

Bc. Markéta Musilová: Ženská útulna v Brně v první polovině 20. století.

Diplomová práce. Ústav historických věd. Fakulta filozofická Univerzity Pardubice, Pardubice 2013.

Posudek oponentky

Markéta Musilová se rozhodla ve své diplomové práci zmapovat dějiny brněnského spolku Ženská útulna v první polovině 20. století. Zvolené téma se jeví badatelsky přínosné především proto, že dosavadní bádání o dějinách sociální péče upíralo svou pozornost hlavně na český prostor.

Ve své práci využila díla autorů, kteří se věnují dějinám sociální péče (např. Martiny Halířové), která doplnila literaturou mapující sociálně-právní zákonodárství a postavení ženy a dítěte v minulosti. Pramennou základnu práce tvoří archivní fond Ženské útulny v Brně, který autorka pečlivě prostudovala a vytěžila, výsledkem je text rozdělený do pěti obsáhlých kapitol.

V první kapitole se zabývá otázkou sociálního zákonodárství, kde podrobně definuje péči o dítě v občanském zákoníku z roku 1811, dále domovský zákon z roku 1863, který částečně suploval sociální péči státu, zákon o zřízení Zemských sirotčích fondů z roku 1902 a konečně zákon o zavedení povinného sociálního pojištění z roku 1888. Na úvod tak podává vcelku jasný přehled o právním prostředí, v němž vznikal spolek Ženská útulna. Následuje kapitola nastiňující péči o děti a mládež v Brně v období od poloviny 19. století do roku 1918. Třetí se věnuje vzniku samotného spolku Ženská útulna, jeho vývoji a nejvýznamnějším činovnicím. Ve čtvrté kapitole najdeme charakteristiku hlavních aktivit spolku a problematiku jeho financování. Pátá a nejobsáhlejší kapitola podává přehled všech ústavů spolkem financovaných, jako byly např. sirotčince, penzionáty, jesle, útulny či ozdravovny.

Výsledky své práce shrnuje diplomantka v závěru, který je však, vzhledem k rozsahu práce, poněkud krátký a postrádá důkladnost předchozích kapitol, možná by neškodilo zasadit výsledky bádání do širšího kontextu (Lze nalézt srovnání s podobným spolkem v Čechách?). V některých pasážích matou i drobné nejasnosti - jako např. na s. 94-95, kde není z textu zcela jasné, zda ozdravovna v Dolní Lomné u Jablunkova byla prodána již před koncem 2. světové války nebo až po něm; dále chybějící křestní jména osob, která při troše námahy bylo možné dohledat; nebo naopak příjmení u dětí, které autorka uvádí jako příklady zdárné sociální péče spolku. Pro příště by také bylo vhodné upustit od titulování pan/paní, které se do odborného textu příliš nehodí.

Po jazykové stránce je text čtivý, počet gramatických chyb vzhledem k rozsahu práce zanedbatelný, místy se sice autorka neubrání přebírání jazyka pramenů, což je ovšem při hutnosti textu pochopitelné. Formální stránka splňuje potřebné náležitosti snad jen s výhradou, že v řazení použitých zdrojů bych články v dobových časopisech a zákoníky přiřadila k pramenům, nikoli až za literaturu.

I přes tyto připomínky však podává Markéta Musilová důkladný a zdařilý pohled na vznik a vývoj Ženské útulny, postihuje všechny důležité aspekty jeho činnosti, zdatně interpretuje prameny a jako velmi povedené se jeví zejména pasáže o denním režimu a každodennosti svěřenců ústavů.

Je nepochybné, že badatelský přínos práce je velký, **a proto ji doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou ještě výborně.**